

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

УДК 341.171
DOI <https://doi.org/10.32841/ILA.2022.28.08>

БАРІКОВА А. А.,

кандидат юридичних наук,

науковий консультант відділу забезпечення роботи секретаря та суддів

судової палати управління забезпечення роботи судової палати

з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату

Касаційного адміністративного суду;

викладач кафедри публічного управління та адміністрування

Національної академії внутрішніх справ

ГЛОБАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ДИСКРЕЦІЇ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Анотація. Стаття присвячена питанням наднаціональних джерел в контексті нормативно-правового забезпечення дискреції в застосуванні норм глобального права: міжнародні конвенції та угоди, зокрема, фундаментальної, євроінтеграційної, податкової та митної спрямованості; рішення Європейського суду з прав людини щодо валютного регулювання; оподаткування, охоплюючи визначення сутності податкових правовідносин, рентні платежі, податок на доходи, земельний податок, податок на спадок, податок на додану вартість. Обґрунтовано, що в такому глобальному правовому просторі діють нормами-конгломератами, які підлягають імплементації згідно з двофазною спрямованістю. На первинному етапі імплементуються норми наднаціонального права до внутрішніх правових систем. Надалі можливий факультативний етап зворотного впливу, коли на основі норм національного права, підтверджених практикою правозастосування як ефективних, формуються норми міжнародного, глобального права. Розвиток таких норм забезпечується на підставі соціально-політичних, економічних, культурних та інших факторів розвитку, які визначають еталонну модель поведінки правозастосувачів під час реалізації дискреції в застосуванні норм фінансового права. Запропоновано, що джерела наднаціонального права Європейського Союзу мають вищу юридичну силу за джерела національного права України. Натомість акти вторинного права Європейського Союзу (рекомендації, резолюції та директиви) необов'язкові для застосування, але після вступу до Європейського Союзу набудуть чинності як джерела наднаціонального глобального права. Автор зосереджує увагу на тому, що глобальне право має бути гармонізованим, коли в країнах діють не просто однакові норми, а подібне тлумачення та застосування підходів, схоже регулювання

відносин, з урахуванням національних особливостей життєдіяльності держави та суспільства. Інстанційна специфіка зумовлює врахування національним правом загальносистемних і змістовних стабільних положень глобального права. Як правило, такий процес здійснюється шляхом інкорпорації, коли відбувається оновлення національного права згідно з загальновизнаними уніфікованими міжнародними стандартами оподаткування, реалізації публічної фінансової політики та здійснення публічного управління. Такі приписи мають бути узгодженими між собою, застосовуватися в ustalений спосіб на наднаціональному та національному рівнях. Імплементация норм міжнародного права відбувається з огляду на спеціальні процедури ратифікації досягнутих домовленостей. Регулятивна модель, яка реалізується на практиці, має бути реалістичною, дієвою, ефективною, зважаючи на наднаціональні стандарти та спеціальні норми міжнародного чи глобального права.

Ключові слова: глобалізація, євроінтеграція, гармонізація, джерела права, «живе» право, нормативний порядок, «м'яке» право, судова правотворчість.

Постановка проблеми. Під час проведення новітньої науково-технологічної революції, практика реалізації дискреції щодо застосування норм фінансового права потребує максимально комплексної та всеосяжної правової бази на основі балансування публічного та приватних інтересів усіх учасників таких відносин та сприяння становленню держави загального добробуту. Неврахування міжнародних, наднаціональних стандартів виводить господарську діяльність платників зі світових ринків, унеможливить здійснення ними своїх повноважень і погіршуватиме економічне становище держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику формування глобального права досліджували В. Авер'янов, Б. Кінгсбері, Б. Кормич, Н. Кріш, О. Мережко, Овсієнко-Миронова, А. Пухтецька, Ю. Семаніва, Б. Стьюарт, О. Шпакович та інші. Попри актуальність проблематики дискреції в глобальному вимірі, у юридичній науці немає відповідного комплексного юридичного дослідження.

Формування цілей статті. Метою статті є розкриття євроінтеграційного підґрунтя нормативно-правового забезпечення дискреції в застосуванні норм фінансового права.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою нормативно-правового забезпечення дискреції в застосуванні норм фінансового права потрібно вважати джерела саме міжнародного, наднаціонального права. Перелік джерел міжнародного права закріплений у ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН і охоплює не лише нормативні акти, але й визнані цивілізованими націями загальні принципи права, міжнародні звичаї, судову практику та доктрину [1]. Такий підхід повною мірою узгоджується з концепцією «живого права», оскільки йдеться не суто про нормативні акти, а також про фундаментальні засади права, історично ustalені правила поведінки в суспільстві, «право юристів» з відповідними доктринами.

У ст. 9 Конституції України [2] та ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» [3] дійсно визнано, що ратифіковані міжнародні угоди входять до національного законодавства. Більшість українських

науковців вважають, що за юридичною силою акти міжнародного, наднаціонального права перебувають між Конституцією України та звичайними законами [4, с. 10]. Водночас у частині другій ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» закріплено примат міжнародного права, тобто пріоритет норм міжнародного договору в разі конфлікту чи колізії з нормами національного законодавства [3]. На підставі наведеної норми слідує й те, що такі джерела наднаціонального права Європейського Союзу мають вищу юридичну силу за джерела національного права України. Натомість акти вторинного права Європейського Союзу (рекомендації, резолюції та директиви) необов'язкові для застосування, але після вступу до Європейського Союзу набудуть чинності як джерела наднаціонального глобального права.

Наприклад, у постанові від 13 грудня 2022 року у справі № 640/17107/21 Верховний Суд указав, що фізичні особи – підприємці, що обрали спрощену систему оподаткування та отримують пенсію за віком або є особами з інвалідністю та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу, та пенсія яким призначена за віком безстроково, попри перебування на обліку в Пенсійному фонді держав-учасниць, в тлумаченні Угоди між Урядом України і Урядом Литовської Республіки про співробітництво в галузі пенсійного забезпечення [5], мають право не сплачувати єдиний соціальний внесок. Частина четверта статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [6] не визначає такої обов'язкової умови, як призначення пенсії лише за законодавством України. Тому пільги встановлено для всіх суб'єктів, які є пенсіонерами за віком, незалежно від того, на підставі якого законодавства особа набула статусу пенсіонера за віком, чи то за нормами законодавства України, чи литовського законодавства [7].

Щодо реалізації дискреції в застосуванні норм фінансового права на підставі ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [8] насамперед йдеться про міжнародні конвенції та угоди, а також практику Європейського суду з прав людини:

– фундаментальної спрямованості: Загальну декларацію прав людини [9], Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод [10];

– євроінтеграційної спрямованості: Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [11], Порядок денний асоціації Україна – ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію [12], План дій «Україна – Європейський Союз» [13];

– податкової спрямованості щодо сприяння міжнародному співробітництву, уникненню подвійному оподаткуванню або зменшенню оподаткування шляхом ухилення від сплати податків та уникнення оподаткування,

усунення перешкод для транскордонних інвестицій, послуг, передачі знань і навичок: понад 70 міжнародних договорів України про уникнення подвійного оподаткування (закріплено такі підходи, як виключне резидентне оподаткування, розподіл оподаткування без обмежень для країни-джерела або з обмеженням для джерела, виключне оподаткування у джерела виплати);

– митної спрямованості міждержавного та міжурядового характеру про співробітництво та взаємну адміністративну допомогу, щодо попередження, розслідування та припинення митних порушень; міжвідомчого характеру про взаємне визнання митних документів та митних забезпечень, митне оформлення транзитних вантажів і багажу, організацію спільного контролю в міжнародних пунктах пропуску для автомобільного сполучення, боротьбу з митними правопорушеннями;

– судову правотворчість: рішення Європейського суду з прав людини щодо валютного регулювання (у справі «Федоренко проти України» [14]); оподаткування, охоплюючи визначення сутності податкових правовідносин (у справах «Ferrazzini v. Italy» [15], «Gasus Dosier – und Fördertechnik GmbH v. the Netherlands» [16]), рентні платежі, податок на доходи (у справах «Mellacher and Others v. Austria» [17], «Stretch v. the United Kingdom» [18]), земельний податок, податок на спадок (у справах «Zwierzynski v. Poland» [19], «Рисовський проти України» [20]), податок на додану вартість (у справах «Інтерсплав проти України» [21], «Серков проти України» [22]) тощо.

Описане глобальне право має бути гармонізованим, коли в країнах діють не просто однакові норми, а подібне тлумачення та застосування підходів, схоже регулювання відносин, з урахуванням національних особливостей життєдіяльності держави та суспільства. Інстанційна специфіка зумовлює врахування національним правом загальносистемних і змістовних стабільних положень глобального права. Як правило, такий процес здійснюється шляхом інкорпорації, коли відбувається оновлення національного права згідно з загальновизнаними уніфікованими міжнародними стандартами оподаткування, реалізації публічної фінансової політики та здійснення публічного управління. Такі приписи мають бути узгодженими між собою, застосовуватися в усталений спосіб на наднаціональному та національному рівнях. Імплементация норм міжнародного права відбувається з огляду на спеціальні процедури ратифікації досягнутих домовленостей. Регулятивна модель, яка реалізується на практиці, має бути реалістичною, дієвою, ефективною, зважаючи на наднаціональні стандарти та спеціальні норми міжнародного чи глобального права.

Норми глобального права містять імплементаційний «буфер» з метою запровадження принципів, механізму та інструментів для впливу на порядок реалізації компетенції для гарантування верховенства права, прозорості, участі та інклюзивності, ефективного правового впливу [23, с. 15–61]. У такому глобальному правовому просторі діють нормами-конгломератами, які підлягають імплементації згідно з двофазною спрямованістю. На первинному етапі імплементуються норми наднаціонального права до

внутрішніх правових систем. Надалі можливий факультативний етап зворотного впливу, коли на основі норм національного права, підтверджених практикою правозастосування як ефективних, формуються норми міжнародного, глобального права. Розвиток таких норм забезпечується на підставі соціально-політичних, економічних, культурних та інших факторів розвитку, які визначають еталонну модель поведінки правозастосувачів під час реалізації дискреції в застосуванні норм фінансового права.

Зворотний вплив національного права на міжнародне відбувається, коли правила поведінки для всієї світової спільноти запроваджуються шляхом визнання їхньої цінності для держав-учасниць. Якщо норми внутрішнього права визначені чіткіше та є більш розвиненими в історичному плані, то такі норми сприяють розвитку міжнародного права, перейшовши в позитивне закріплення на наднаціональному рівні у відповідному міжнародно-правовому акті. У Європейському Союзі широко вживаною є концепція «м'якого» права («soft» law) щодо імплементації директив, у які переходять юридичні норми з високою політичною чи моральною значущістю, оскільки формуються лише міжнародними організаціями, які мають вагомий авторитет серед держав [24, с. 173–179]. Така еволюція активно відбувається на теоретико-практичному рівні, покращуючи регулятивний вимір суспільних відносин і підвищуючи ціннісний вимір права [25, с. 40–44]. У цей момент відбувається гармонізація наднаціонального та національного права, коли «доробок спільноти» визначає, які заходи потрібно вжити для досягнення поставлених цілей, із можливістю обирати форму та засоби імплементації у внутрішньому правопорядку. «М'які» норми хоча і не є формально обов'язковими, але їх дотримуються як положень «живого права», які потім імплементують у його державний різновид.

Згадане юридичне утворення має нормативістську спрямованість [26, с. 41; 27, с. 269], закріплюючи універсалізований плюралістичний нормативний порядок реалізації дискреції в застосуванні норм фінансового права та формалізовані критерії ефективного прийняття рішень. У цьому утворенні можна виокремити норми конфірмаційної та інтерпретаційної спрямованості. Конфірмаційні норми пов'язані з визнанням юридичних фактів, а інтерпретаційні – з їхнім тлумаченням в контексті спрямованості правотворчості, проведення логічних операцій, використання логіко-граматичних і системно-структурних прийомів, урахування колізійних факторів та запобігання ним тощо. Норми такого глобального права є практично дієвими та «живими», коли з ними узгоджується поведінка правозастосувачів.

На переконання Європейського суду з прав людини, податкові питання і досі становлять частину основного пакета прерогатив державних органів. Відносини між платником та податковим органом мають переважно публічний характер. Зміни, які відбулися щодо оподаткування в демократичних суспільствах, не торкаються сутності обов'язку фізичних осіб чи компаній сплачувати податок. Порівняно із ситуацією на момент

прийняття Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, ці зміни не призвели до подальшого втручання держави в «цивільну» сферу життя людини. Беручи до уваги, що Конвенція та протоколи до неї мають тлумачитися в контексті всієї сукупності їхніх положень, за державою зберігається право запроваджувати такі закони, які, на її думку, необхідні для забезпечення сплати податків (п. 60 рішення у справі «Gasus Dosier – und Fördertechnik GmbH v. the Netherlands» [16]; п. 27 рішення у справі «Ferrazzini v. Italy» [15])

Наприклад, платник податку на додану вартість має достатньо підстав сподіватися на відшкодування цього податку, як і на компенсацію за затримку його виплати, оскільки має захищений статтею 1 Першого протоколу до Конвенції майновий інтерес (п.п. 31–32). Порушення наявне з огляду на постійні затримки відшкодування і компенсації податку на додану вартість у поєднанні з відсутністю ефективних засобів запобігання або припинення такої адміністративної практики, коли стан невизначеності щодо часу повернення коштів порушує «справедливий баланс» між вимогами публічного інтересу та захистом права на мирне володіння майном [21] (п. 40 рішення у справі «Інтерсплав проти України»).

Європейський Суд з прав людини поважає законодавчі рішення, якщо вони відповідають загальним інтересам і ґрунтуються на чітко сформульованому розумному вмотивуванні. Втручання у право на «мирне володіння майном» забезпечує «справедливу рівновагу» між інтересами суспільства та необхідністю дотримання фундаментальних прав людини. Таке втручання стає деліктом, коли здійснюється не «згідно із законом», або без «легітимної мети в суспільних інтересах», або не є «необхідним у демократичному суспільстві» [17] (п. 48 рішення у справі «Mellacher and Others v. Austria»).

Йдеться про особливу важливість принципу «належного урядування», коли йдеться про питання загального інтересу. Якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові, державні органи мають діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб [20] (п.п. 70–71 рішення по справі «Рисовський проти України»). Розглядаючи питання, які мають загальний інтерес, органи публічної адміністрації мають діяти конкретно і дуже послідовно. Як охоронець громадського порядку, держава має моральне зобов'язання бути взірцевою, стежити за тим, щоб такими були й державні органи, що захищають публічний порядок [19] (п. 73 рішення у справі «Zwierzynski v. Poland»).

Держава має право здійснювати контроль за використанням майна шляхом введення в дію «законів» [22] (п. 33 рішення у справі «Серков проти України»). Право власності може виступати у формі не тільки майна, а й «виправданих очікувань» від ефективного використання такого права [14] (п. 21 рішення у справі «Федоренко проти України»). У контексті реалізації права особи на мирне володіння майном, береться до уваги «законне і обґрунтоване очікування набути майно або майнове право». Наведене

викликає у платників обґрунтовані «законні очікування» щодо майна (податку), який підлягає (або не підлягає) сплаті в наступному податковому періоді, за умови збереження або відчуження власного майна. Виходячи з цього, хоча й платник не має права на позов про скасування законодавчих змін, але може скористатися можливістю захистити порушене право та інтереси з огляду на доведеність чи реальність такого порушення в інший спосіб, зокрема, шляхом пред'явлення позову про відшкодування шкоди [18] (п. 36 рішення у справі «Stretch v. the United Kingdom»).

Зокрема, з посиланням на релевантну практику Європейського суду з прав людини, Верховний Суд, визначаючи юрисдикцію спорів щодо погашення простроченої заборгованості перед бюджетом, в ухвалі від 19 травня 2018 року у справі № 320/12137/20 зазначив, що податкове правопорушення у зв'язку з простроченням податковим органом відшкодування платнику податку бюджетної заборгованості по податку на додану вартість напряму не пов'язане зі справою про банкрутство. Фактично спірні правовідносини виникли у межах публічно-правового спору у сфері бюджетного відшкодування податку на додану вартість, тобто заборгованості держави щодо відшкодування платнику переплати з податку на додану вартість, переведеного у площину процедурного врегулювання, встановлену законодавством. Тому автоматичне віднесення до господарської юрисдикції таких спорів не узгоджується з принципом правової визначеності [28]. Так, у рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Ferrazzini v. Italy» йдеться про те, що податкові спори виходять за межі сфери цивільних прав та обов'язків, попри матеріальні наслідки, які вони обов'язково створюють для платника [15] (п. 29).

У межах описаного глобального права встановлюються орієнтири для прийняття рішень, на які впливає дискреційна складова поведінки. Глобальне право впливає на правовідносини між суб'єктами публічного та приватного права як система правил поведінки [29, с. 75–76]. Йдеться про форми та методи впливу, що узгоджуються з транснаціональним вектором; справедливі гарантії правопорядку щодо прийняття та перегляду глобальних рішень у функціональному та інституціональному плані; деліктологію у глобальному вимірі [30, с. 117]. Окреслені напрямки дозволяють задовольнити потреби правозастосувачів щодо усталених і однозначних правил поведінки на міжнародному та національному рівнях для належного виконання завдань і додержання стандартів глобального права в діяльності як контролюючих органів, так і платників через взаємодію норм міжнародного права та основоположних норм внутрішнього права.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків. Наразі спостерігається глобалізація відносин, зокрема, із застосування норм міжнародного, наднаціонального права щодо діяльності контролюючих органів і платників, транскордонний характер взаємодії між ними. З такими «правилами гри» має узгоджуватися вектор розвитку будь-якої цивілізованої країни світу, що засвідчується шляхом ратифікації цих джерел права.

Господарська діяльність може бути реалізована на наднаціональному рівні, зокрема, щодо міжнародного оподаткування, трансфертного ціноутворення. Для ефективної та конкурентоспроможної діяльності необхідно орієнтуватися на відповідні міжнародні, наднаціональні стандарти щодо взаємних міжнародних прав та обов'язків публічної адміністрації та суб'єктів приватного права, процедур захисту прав і законних інтересів платників. Тому виправданим вбачається поставити за юридичною силою ратифіковані міжнародні, наднаціональні джерела права над будь-якими актами національного права, навіть конституційної спрямованості.

Глобальний правовий простір впливає на національне право через «конгломерати» норм міжнародного та національного права. Йдеться про міжнародний фінансово-адміністративний вимір глобального права, яке встановлює особливості реалізації дискреції. Таким чином, усуваються межі між національним та глобальним правом в публічно-правовому та приватноправовому проявах реалізації дискреції. Не менш важливо зважати на зарубіжну традицію конвергенції шляхом запозичення норм права для зменшення відмінностей між англо-саксонською та континентальною системами права.

Література:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду: Міжнародний документ від 26.06.1945 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995010/print1444587550577055> (дата звернення: 24.12.2022).
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 24.12.2022).
3. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення: 24.12.2022).
4. Константий О.В. Джерела адміністративного права України: монографія. Київ: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2005. 120 с.
5. Угода між Урядом України і Урядом Литовської Республіки про співробітництво в галузі пенсійного забезпечення: Міжнародний документ від 27.09.1994 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_545 (дата звернення: 24.12.2022).
6. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення: 24.12.2022).
7. Постанова Верховного Суду від 13.12.2022 р. у справі № 640/17107/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107845449> (дата звернення: 24.12.2022).
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 24.12.2022).

9. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948 р. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. С. 3101.
10. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. С. 270.
11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Т. 1. С. 83. Ст. 2125.
12. Порядок денний асоціації Україна – ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію: Міжнародний документ від 20.11.2009 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994990> (дата звернення: 24.12.2022).
13. План дій «Україна – Європейський Союз»: Міжнародний документ від 12.02.2005 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994693> (дата звернення: 24.12.2022).
14. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Федоренко проти України» від 01.06.2006 р., заява № 25921/02. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_041 (дата звернення: 24.12.2022).
15. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Ferrazzini v. Italy» від 12.07.2001 р., заява № 44759/98. *European Court of Human Rights. HUDOC database*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59589> (дата звернення: 24.12.2022).
16. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Gasus Dosier – und Fördertechnik GmbH v. the Netherlands» від 23.02.1995 р., заява № 15375/89. *European Court of Human Rights. HUDOC database*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57918> (дата звернення: 24.12.2022).
17. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Mellacher and Others v. Austria» від 19.12.1989 р., заяви № 10522/83, № 11011/84, № 11070/84. *European Court of Human Rights. HUDOC database*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57616> (дата звернення: 24.12.2022).
18. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Stretch v. the United Kingdom» від 24.06.2003 р., заява № 44277/98. *European Court of Human Rights. HUDOC database*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61173> (дата звернення: 24.12.2022).
19. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Zwierzynski v. Poland» від 19.06.2001 р., заява № 34049/96. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_063 (дата звернення: 24.12.2022).
20. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Рисовський проти України» від 20.10.2011 р., заява № 29979/04. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_854 (дата звернення: 24.12.2022).
21. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Інтерсплав проти України» від 09.01.2007 р., заява № 803/02. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_194 (дата звернення: 24.12.2022).
22. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Серков проти України» від 07.07.2011 р., заява № 39766/05. *European Court of Human Rights. HUDOC*

- database*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105536> (дата звернення: 24.12.2022).
23. Kingsbury B., Krisch N., Stewart B. The Emergence of Global Administrative Law. *New York University Public Law and Legal Theory Working Papers*. 2005. Paper 17. P. 15–61.
  24. Шпакович О.М. «М'яке» право і міжнародні організації. *Публічне право*. 2011. № 4. С. 173–179.
  25. Мельник Р. Сучасна адміністративно-правова доктрина та управлінська термінологія: як узгодити їх між собою? *Юридична Україна*. 2010. № 5. С. 40–44.
  26. Мережко О. Теорія джерел міжнародного права. *Юридичний журнал*. 2009. № 1. С. 40–49.
  27. Овсієнко-Миронова Г.В. Актуальні аспекти джерел міжнародного адміністративного права. *Юридичний вісник Причорномор'я*. 2011. № 1(1). С. 268–277.
  28. Ухвала Верховного Суду від 19.05.2022 р. у справі № 320/12137/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104400924> (дата звернення: 24.12.2022).
  29. Семаніва Ю.В. Міжнародне (глобальне) адміністративне право: поняття, сутність та джерела. *Митна справа*. 2010. № 1. С. 72–76.
  30. Пухтецька А.А. Формування глобального адміністративного права. *Наукові записки НаУКМА*. 2013. № 144–145. С. 117–119 (Серія: *Юридичні науки*).

Barikova A. Global level of discretion regarding the application of financial provisions of law

Summary. The paper addresses the issues of supranational sources in the context of regulatory and legal provisions of discretion in the application of the norms of global law: international conventions and agreements, in particular, fundamental, regarding European integration, tax and customs issues; decisions of the European Court of Human Rights regarding currency regulation; taxation, covering the definition of the essence of tax relations, rent payments, income tax, land tax, inheritance tax, value added tax. Such a global legal space, including conglomerate provisions of law, has been substantiated. They are subject to implementation according to a two-phase orientation. At the initial stage, the norms of supranational law are implemented to internal legal systems. In the future, an optional stage of reverse influence is possible, when the norms of international, global law are formed based on the norms of national law, confirmed by the practice of law enforcement as effective. The development of such norms is ensured on the basis of socio-political, economic, cultural and other development factors, which determine the reference model of the behaviour of law enforcement officers during the exercise of discretion when applying the provisions of financial law. The sources of supranational law of the European Union, having a higher legal force than the sources of national law of Ukraine, have been proposed. In contrast, the secondary acts of the European Union (recommendations, resolutions and directives) are optional, but after accession to the European Union will enter into force as sources of supranational global law. The author focuses on the fact that global law should be harmonized when not only the same norms apply in countries, but considering similar interpretation and application of approaches, similar regulation of relations, taking into account the national characteristics of the life of the state and society. The specifics of the instance determines the consideration by the national law of system-wide and meaningful stable provisions of the global law. As a rule, such a process is carried out through incorporation, when national law is updated in accordance with universally recognized unified international standards of taxation, implementation of public financial policy and practise of public administration. Such prescriptions are to be mutually agreed upon and

applied in a consistent manner at the supranational and national levels. The implementation of the norms of international law takes place in view of special procedures for the ratification of agreements reached. The regulatory model implemented in practice is to be realistic, effective, efficient, taking into account supranational standards and special provisions of international or global law.

Key words: globalization, European integration, harmonization, sources of law, “living” law, normative order, “soft” law, judicial law-making.